

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/99/2020
Identifikačné číslo spisu: 4019200320
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4019200320.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobcu: Mgr. R. R., S. X, H. T., správca konkurznej podstaty úpadcu PETERSON - AUTODIELY, s.r.o., Jesenského 2, Nitra, IČO: 45 888 523, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 41625-3/2019-BA zo dňa 23. mája 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/55/2019-157 zo dňa 08. júna 2020, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/55/2019-157 zo dňa 08. júna 2020 m e n í t a k , ž e r o z h o d n u t i e ž a l o v a n e j č . 4 1 6 2 5 - 3 / 2 0 1 9 - B A z o d ň a 2 3 . m á j a 2 0 1 9 z r u š u j e a v e c j e j v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Žalobca m á n á r o k n a n á h r a d u t r o v k o n a n i a n a k r a j s k o m s ú d e a k a s a č n o m s ú d e v o č i ž a l o v a n e j v r o z s a h u 1 0 0 % .

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sa/55/2019-157 zo dňa 08. júna 2020 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 41625-3/2019-BA zo dňa 23. mája 2019. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 700-1110055519-GC04/19 zo dňa 14. januára 2019. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 178 ods. 1 písm. a/ deviaty bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. predpísal penále v sume 290,64 eur vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v

nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len „poistné a príspevky“) vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a povinných príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

2. Krajský súd konštatoval, že prvostupňový správny orgán vyrubil penále po skončení reštrukturalizačného konania za omeškanie žalobcu s platením poistného a povinných príspevkov za obdobie, ktoré nebolo prihlásené do reštrukturalizácie a žalovanej nevznikla žiadna zákonná prekážka na vydanie dotknutého rozhodnutia po ukončení reštrukturalizačného konania. V celom rozsahu sa stotožnil s právnym názorom žalovanej, že správne žalobcovi predpísal penále z dôvodu neuhradenia poistného a povinných príspevkov za obdobie tak, ako to vyplýva z prvostupňového rozhodnutia, keďže tieto neboli zaplatené v lehote splatnosti. Uviedol, že na tejto skutočnosti nič nemení ani to, že žalobcovi Okresný súd Nitra povolil reštrukturalizáciu dňa 15. februára 2018. Táto reštrukturalizácia bola ukončená potvrdením reštrukturalizačného plánu uznesením, ktoré bolo publikované v Obchodnom vestníku dňa 06. decembra 2018. K vzniku pohľadávky na penále došlo až po ukončení reštrukturalizácie.

3. Nestotožnil sa s námietkou žalobcu, že žalovaná si do reštrukturalizácie neprihlásila penále, ktoré sú predmetom tohto konania, nakoľko penále, ktoré sú predmetom tohto súdneho prieskumu boli predpísané rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu zo dňa 14. januára 2019. Pohľadávka na penále z dôvodu omeškania s odvedením poistného a povinných príspevkov za obdobie, ako je uvedené v prvostupňovom rozhodnutí vznikla až nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia žalovaného dňa 27. mája 2019, teda druhostupňového rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnutie pobočky potvrdené. Logicky teda žalovaná nemohla túto pohľadávku vzniknutú dňa 27. mája 2019 prihlásiť do reštrukturalizačného konania, ktoré bolo ukončené už dňom 07. decembra 2018.

4. Považoval za potrebné v predmetnej problematike poukázať na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. rozsudok sp.zn. 9Sžso/10/2013 zo dňa 28. apríla 2014 prijatý správnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako judikát pod č. R 63/2015, v ktorom bol vyslovený právny názor, že „...pohľadávka na penále nevzniká v dôsledku samotného nesplnenia si povinnosti riadne a včas odvieť poistné a príspevky; vzniká až právoplatnosťou rozhodnutia o predpísaní penále. ...kým penále nie je prepísané právoplatným rozhodnutím, sociálna poisťovňa ho nemôže uplatňovať ako existujúcu pohľadávku v reštrukturalizačnom konaní. Žalovaná preto uvedenú pohľadávku, vzhľadom na jej neexistenciu nemohla prihlásiť do reštrukturalizačného konania a z toho dôvodu nemohlo dôjsť ani k zániku tejto pohľadávky podľa § 155 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z.z.“ Rovnako aj v rozsudku sp. zn. 7Sžso/36/2012 zo dňa 25. septembra 2013 Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že penále podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nie je príslušenstvom pohľadávky a ani nie je akcesorickým záväzkom a nárok na penále nevzniká priamo zo zákona, ale porušením povinnosti zaplatiť poistné včas a v správnej výške vzniká žalovanej právo predpísať penále a až týmto momentom dochádza k vzniku pohľadávky.

5. Ďalej dal do pozornosti, že penále je sankcia za porušenie povinnosti odvieť poistné včas alebo v správnej výške podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Nárok na penále nevzniká priamo zo zákona, ale porušením uvedených povinností vzniká Sociálnej poisťovni právo predpísať penále. Až predpísaním penále vzniká Sociálnej poisťovni pohľadávka, ktorú je možné vymáhať na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia. Penále sa nepovažuje za príslušenstvo istiny. Vzniká samostatne a stáva sa pohľadávkou až jeho predpísaním, t.j. na vznik povinnosti zaplatiť penále nepostačuje naplnenie podmienok ustanovených v zákone, ale právne relevantnou skutočnosťou pre vznik tejto povinnosti je až autoritatívny vrchnostenský akt vyhlásený spôsobom, ktorý je predpísaný zákonom ustanovenou formou, t.j. až vydaním rozhodnutia o penále v zmysle § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. a až týmto rozhodnutím oprávneného orgánu sa konštituuje povinnosť pre platiteľa neskoro, resp. v nedostatočnej výške odvedeného, či neodvedeného poistného, nielen povinnosť zaplatiť penále, ale aj vedomosť, v akej výške a na akom právnom základe (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Sžso/20/2013, sp.zn. 7Sžso/36/2012).

6. Dospel k záveru, že pohľadávka žalovanej z titulu penále za omeškanie s platením poistného za predmetné obdobie vznikla až jeho predpísaním, a to rozhodnutím zo dňa 07. decembra 2018, t.j. po skončení reštrukturalizácie, čo znamená, že v čase prihlasovania pohľadávok v reštrukturalizačnom konaní neexistovala, a preto nemohla byť prihlásená.

7. Ku námietke žalobcu, že si žalovaná mala nahlásiť pohľadávku penále do reštrukturalizačného konania uviedol, že podľa § 143 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. bola splatnosť poistného za január 2018 až február 2018 až 28. marca 2018, teda pohľadávka na poistnom a povinných príspevkoch za sporné obdobie vznikla až po začatí reštrukturalizačného konania.

8. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 168 SSP tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal, pretože tejto žiadne trov nevznikli.

II.

9. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

10. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

11. Vadu nesprávneho právneho posúdenia v rozhodnutí správneho súdu žalobca videl v posúdení okamihu vzniku pohľadávky z penále pre účely reštrukturalizácie žalobcu, ako aj posúdení okamihu vzniku primárnej pohľadávky pre účely reštrukturalizácie žalobcu, taktiež aj v posúdení možnosti žalovaného prihlásiť primárnu pohľadávku do reštrukturalizácie žalobcu, a napokon aj v posúdení právnych účinkov potvrdenia reštrukturalizačného plánu na prihlásené a neprihlásené pohľadávky spadajúce do obdobia pred začatím reštrukturalizačného konania voči žalobcovi.

12. So závermi správneho súdu o vyššie uvedených otázkach žalobca nesúhlasil z dôvodu, že okolnosti, z ktorých pohľadávka obsiahnutá v prvostupňovom rozhodnutí vyplýva, nastali a bezprostredne súvisia s obdobím pred začatím reštrukturalizácie žalobcu. V tomto smere poukázal na § 120 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z.z.“), ktorý ustanovuje okamih, kedy vzniká pohľadávka pre účely tohto zákona, ktorú je potrebné prihlásiť do reštrukturalizácie. Tvrdil, že pohľadávka, z ktorej bolo penále podľa prvostupňového rozhodnutia predpísané, vznikla okamihom, kedy ju bolo možné prvýkrát plniť, čo rovnako platí aj pre penále samotné, ktoré bolo možné plniť najneskôr prvý deň omeškania, t.j. deň nasledujúci po splatnosti v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. Mal za to, že nakoľko moment vzniku pohľadávky nastal pred začatím reštrukturalizácie žalobcu, pohľadávka sa spravuje režimom, kedy je potrebné ju v prihlasovacej lehote podľa zákona č. 7/2005 Z.z. prihlásiť do reštrukturalizácie vrátane príslušenstva k nej.

13. Ďalej uviedol, že penále spadajú svojím vznikom ako pohľadávka do obdobia pred začiatkom reštrukturalizácie, preto sa považuje takáto pohľadávka za tzv. „starú pohľadávku“, a tieto penále mali byť prihlásené do reštrukturalizácie žalobcu, ak nie ako príslušenstvo istiny, tak ako podmienená pohľadávka v podobe príslušenstva. Zdôraznil, že nakoľko reštrukturalizačný plán žalobcu bol súdom potvrdený, právo vymáhať neprihlásené pohľadávky, vrátane riadne neprihláseného príslušenstva k pohľadávke voči žalobcovi úplne zaniklo. V nadväznosti na uvedené namietal, že pohľadávku vyplývajúcu z prvostupňového rozhodnutia nemožno individuálne vymáhať, je teda podľa názoru žalobcu na mieste aplikovať § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého sa penále nepredpisuje, ak ide o nevymáhateľnú pohľadávku. Taktiež namietal, že v napadnutom rozsudku, ako aj v predchádzajúcich rozhodnutiach sa aplikácia uvedeného ustanovenia celkom opomína, hoci ide o ustanovenie, ktoré má vo vzťahu k veci významný vplyv.

14. Rovnako tak namietal, že pohľadávka v podobe penále vznikla podľa § 120 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z.z. v okamihu omeškania s platením poistného, nakoľko týmto okamihom žalobcovi vznikla povinnosť, resp. mu je umožnené penále ako sankciu za omeškanie s platením poistného zaplatiť. Preto tvrdil, že správne orgány prvého stupňa v zmysle § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.

zanikla povinnosť (resp. možnosť) penále predpísať dňom 07. decembra 2018, kedy potvrdenie reštrukturalizačného plánu žalobcu nadobudlo účinky.

15. K rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré správny súd poukazuje v napadnutom rozsudku, a to konkrétne rozsudkom sp. zn. 9Sžso/10/2013 zo dňa 28. apríla 2014 a sp. zn. 7Sžso/36/2012 zo dňa 25. septembra 2013, uviedol, že obe zmieňované rozhodnutia vychádzajú z právnej úpravy účinnej v dobe ich vydania, t.j. zo znenia zákona č. 7/2005 Z.z. účinného v období rokov 2013 a 2014. S ohľadom na uvedené žalobca zdôraznil, že v znení zákonného ustanovenia § 120 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z.z., z ktorého odvodzuje právny záver vo vzťahu k otázke vzniku pohľadávok a možnosti ich prihlásenia, v čase vydania týchto rozhodnutí absentovala práve časť, ktorá upravuje vznik pohľadávok na účely reštrukturalizácie. Preto namietal, že správny súd vychádzal z rozhodnutí, ktoré nereflektovali právnu úpravu v čase, kedy správny súd rozhodoval o správnej žalobe. V spojitosti s uvedeným vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 120 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z.z. účinného od 01. marca 2017 dodal, že predmetné ustanovenie je potrebné vykladať tak, že splatnosť, resp. vydanie rozhodnutia, ktoré splatnosť na účely vymáhania pohľadávky deklaruje, nemá vo vzťahu k vzniku pohľadávky žiadnu relevanciu, minimálne nie čo sa týka vzťahu k reštrukturalizácii v zmysle zákona č. 7/2005 Z.z. Z uvedeného ustanovenia podľa žalobcu vyplýva, že vznikom pohľadávky z verejnoprávneho vzťahu sa rozumie okamih, kedy dlžník bol prvýkrát oprávnený takúto pohľadávku plniť, čo v prípade omeškania s úhradou poistného predstavuje okamih omeškania. Práve od tohto okamihu sú podľa žalobcu počítané penále, a teda vznikom omeškania vzniká pohľadávka v podobe sankcie za omeškanie a táto len následne narastá čo do číselného vyjadrenia.

16. Osobitne poukázal na analogicky totožný problém s určovaním okamihu vzniku pohľadávky v prípade úroku z omeškania vyrubovaného správcom dane. Doplnil, že kasačný súd už v novších rozhodnutiach vychádza z právnej úpravy po prijatí novely zákona č. 7/2005 Z.z., účinnej od 01. marca 2017, pričom konkrétne dal do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžf/2/2016 zo dňa 23. mája 2017, v ktorom kasačný súd označil za irelevantné argumenty žalovaného, prevzaté aj krajským súdom, že úrok z omeškania ako pohľadávka nemohol byť v čase reštrukturalizácie daňovým nedoplatkom, nakoľko neexistoval, resp. nebol vyrubený, že od 01. januára 2013 je možné vyrubiť úrok z omeškania aj subjektu, ktorý je v reštrukturalizačnom konaní, a preto žalovaný postupoval správne, keď dovyrubil úrok z omeškania aj za obdobie reštrukturalizácie žalobcu, nakoľko bola zachovaná prekluzívna lehota na vyrubenie.

17. Vychádzajúc z vyššie uvedeného žalobca tvrdil, že poistné a povinné príspevky za obdobie január 2018 bol žalobca oprávnený plniť bez ďalšieho najneskôr dňa 01. februára 2018, čo je v zmysle § 120 ods. 2 posledná veta zákona č. 7/2005 Z.z. najneskorším okamihom vzniku pohľadávky, pričom akékoľvek príslušenstvo k takej pohľadávke prislúchajúce je potrebné si prihlásiť do reštrukturalizácie, avšak iba do dňa začatia reštrukturalizačného konania. Zdôraznil, že na všetko príslušenstvo primárnej pohľadávky po začatí reštrukturalizačného konania je potrebné aplikovať § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., a takéto penále ako príslušenstvo nepredpisovať. Opätovne dodal, že uvedené ustanovenie bolo v konaní opakovane opomínané, hoci práve účelom predmetného ustanovenia je zabezpečiť hospodárnosť konania správneho orgánu prvého stupňa a predchádzanie vydania rozhodnutí, ktoré v konečnom dôsledku nemôžu viesť k úspešnému vymoženiu pohľadávky.

18. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov konania.

III.

19. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila v podaní zo dňa 07. augusta 2020, v ktorom uviedla, že žalobca v podanej kasačnej sťažnosti neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie preskúmaného rozhodnutia žalovanej. Mala za to, že žalovaná vo svojom rozhodnutí, ako aj v písomných vyjadreniach zo dňa 15. augusta 2019 a zo dňa 11. novembra 2019, ktoré podala v predmetnej veci Krajskému súdu v Nitre, a ktorých sa naďalej pridrižiava, podrobne objasnila skutkový

a právny dôvod predpísania penále žalobcovi ako zamestnávateľovi za sporné obdobie. Uviedla, že žalobca v kasačnej sťažnosti vzniesol totožné námietky, ku ktorým sa už žalovaná vyčerpávajúcim spôsobom vyjadrila vo vyššie uvedených vyjadreniach. Ďalej uviedla, že predmetom tohto konania nie je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania poistného a povinných príspevkov, ale preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania penále. Zdôraznila, že žalovaná, ako ani správny súd sa pri svojich rozhodnutiach od ustálenej rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky neodklonili. Dodala, že vo svojich vyjadreniach k správnej žalobe poukázala na niekoľko rozsudkov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, z ktorých je podľa žalovanej jednoznačne zrejmé, aký je právny názor daného súdu na otázku okamihu vzniku pohľadávky žalovanej na penále. Rovnako tak dala do pozornosti aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžsk/52/2018 zo dňa 18. decembra 2019, z ktorého vyplývajú zhodné závery, ako boli konštatované v rozhodnutiach kasačného súdu, na ktoré poukazoval správny súd v napadnutom rozsudku. Naďalej teda zotrvala na právnom názore, že penále za sporné obdobie bolo žalobcovi ako zamestnávateľovi predpísané v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z.

20. Navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

21. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo žalobcovi doručené dňa 31. augusta 2020 na vedomie.

V.

22. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

23. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

24. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

25. Z vyššie citovaného odseku 2 vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd, a teda najvyšší správny súd prebral z najvyššieho súdu všetky „živé“ veci v agende správneho súdnictva, ktoré následne aj dokončí.

26. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

27. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

28. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

29. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

30. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

31. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 41625-3/2019-BA zo dňa 23. mája 2019, ktorým táto podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie č. 700-1110055519-GC04/19 zo dňa 14. januára 2019. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 178 ods. 1 písm. a/ deviaty bod a § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. predpísal penále v sume 290,64 eur vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len „poistné a príspevky“) vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a povinných príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

32. Na úvod a objasnenie stavu veci najvyšší správny súd považuje za potrebné uviesť, že podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, zaplatená exekútorovi alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

33. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobcovi bolo podľa menovaného ustanovenia § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočky Nitra č. 700-1110055519-GC04/19 zo dňa 14. januára 2019 predpísané za obdobie január 2018 a február 2018 penále v sume 290,64 eur. Zo spisového materiálu taktiež vyplýva, že uznesením Okresného súdu Nitra č.k. 32R/1/2018-914 zo dňa 16. marca 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 27. marca 2018, bola žalobcovi povolená reštrukturalizácia. O potvrdení reštrukturalizačného plánu spoločnosti (žalobcu), rozhodol Okresný súd Nitra uznesením č.k. 32R/1/2018-1314 zo dňa 28. novembra 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 07. decembra 2018, a skončil reštrukturalizáciu žalobcu.

34. Dňa 01. marca 2017 nadobudol účinnosť Čl. 4 bod 19 zákona č. 2/2017 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým bolo ustanovenie § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. doplnené odsekom 3, ktorý znie "(3) Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak ide o nevymáhateľnú pohľadávku podľa osobitného predpisu." (osobitným predpisom je zákon č. 7/2005 Z.z.).

35. Účelom a zmyslom ustanovenia § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. je podľa dôvodovej správy ustanoviť z dôvodu zadefinovania týchto pohľadávok ako trvalo nevymáhateľných v osobitnom predpise (zákon č. 7/2005 Z.z.), ako aj irelevantnosti predpísania a následného odpísania pohľadávky, priamo v zákone č. 461/2003 Z.z. výnimku z povinnosti Sociálnej poisťovne predpísať penále, ktoré by po jeho vzniku, t.j. predpísaní zostalo naďalej nevymáhateľné, a takto odstrániť krok, ktorý je možné považovať za nadbytočný.

36. Povinnosť Sociálnej poisťovne predpísať penále fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v

nižšej sume, teda zákonodarca podmieňuje splnením podmienky, že v danom prípade sa nejedná o nevymáhateľnú pohľadávku podľa zákona č. 7/2005 Z.z. O takúto by išlo v prípade penále ako verejnoprávnej peňažnej sankcie, ktoré bolo predpísané ako následok nesplnenia povinnosti zakladajúcej právo uložiť takúto sankciu (teda aj povinnosti v zmysle § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.), pričom k porušeniu tejto povinnosti došlo pred kalendárnym mesiacom, v ktorom bol vyhlásený konkurz, resp. poskytnutá ochrana pred veriteľmi (§ 166b ods. 1, písm. d/ zákona č. 7/2005 Z.z.).

37. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a konania mu predchádzajúceho najvyšší správny súd dospel k záveru, že krajský súd v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia a postupu žalovanej náležite nepostupoval v zmysle procesných pravidiel zákonodarcom nastolených Správnym súdnym poriadkom, keď na základe vlastných zistení plynúcich z administratívneho spisu dospel k právnomu záveru o zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej, s ktorým sa najvyšší správny súd nemohol stotožniť. Najvyšší správny súd na rozdiel od záveru, ku ktorému dospel krajský súd, zastáva názor, že žalovaná sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadala so všetkými námietkami, ktoré žalobca uplatnil v podanom odvolaní.

38. Podľa § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

39. Podľa § 209 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Odôvodnenie nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom konania vyhovuje v celom rozsahu.

40. Podľa § 209 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Ak sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, organizačná zložka Sociálnej poisťovne určí pre ňu lehotu.

41. Podľa § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

42. Vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy, povinnosťou správneho orgánu je rozhodnutie odôvodniť tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, z akých podkladov pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôvodov, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností namietaných v konaní a zodpovedal na najdôležitejšie otázky vo vzťahu k hmotnoprávnemu nároku, alebo povinnosti, ktorý bol predmetom správneho konania.

43. Problematike týkajúcej sa povinnosti náležite zdôvodniť rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napr. v náleze sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. Ústavný súd konštatoval, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov (týka sa aj rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy) sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu; jedným z týchto princíпов, predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je povinnosť súdov, ako aj orgánov verejnej správy svoje rozhodnutia odôvodniť v súlade so zákonnou úpravou. Z odôvodnenia totiž musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Povinnosť súdu, ako aj orgánu verejnej správy je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia rozhodnutia teda musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi

závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností neboli zhodnotené. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež zdôraznil, že orgán štátnej moci by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé, odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné a je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

44. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) - napr. v rozhodnutí Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30 konštatoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

45. Rovnako ESLP pripomína, že rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999).

46. Judikatúra ESLP a ani Ústavného súdu Slovenskej republiky pritom nevyžaduje, aby na každú argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

47. Vzhľadom k uvedenému sa kasačnému súdu javí odôvodnenie prvostupňového správneho rozhodnutia, ako aj napadnutého rozhodnutia žalovanej v danej veci, ako jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne nezdôvodnené a tým aj nesúladne s právami podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

48. Najvyšší správny súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj rozhodnutia žalovanej a konania, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, zistil, že žalovaný správny orgán svoje rozhodnutie založil na dôvodoch, ktoré riadne a zvlášť pre žalobcu dostatočným spôsobom bližšie nezdôvodnil.

49. Žalobca v odvolaní podanom proti prvostupňovému správne rozhodnutiu dňa 28. januára 2019 primárne namietal, že pohľadávka vyplývajúca z rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa spadá na základe uvedených ustanovení zákona č. 7/2005 Z.z. v spojení s interpretáciou poskytnutou Najvyšším súdom Slovenskej republiky do obdobia pred reštrukturalizáciou, v čoho dôsledku túto pohľadávku nemožno vymáhať, a preto v zmysle § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. penále nemožno predpísať.

50. Žalovaná v odôvodnení svojho rozhodnutia túto námietku v plnej miere opomenula, pričom len skonštatovala nedôvodnosť námietok vznesených v odvolaní, a vyslovila, že penále sa stáva pohľadávkou Sociálnej poisťovne až dňom jeho predpisania formou rozhodnutia, teda pohľadávka na penále vznikla po skončení reštrukturalizácie, dodávajúc, že penále nie je príslušenstvom poisťného a povinných príspevkov, ale samostatnou pohľadávkou. V tomto smere je nutné, aby sa žalovaná predmetnou námietkou zaoberala a jasným a predovšetkým zrozumiteľným spôsobom dala žalobcovi odpoveď na nastolenú otázku.

51. Vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci vyplývajúcich z administratívneho spisu najvyšší správny súd preto dospel k záveru, že nakoľko sa žalovaná skutočnosťami namietanými žalobcom v odvolaní podaným proti prvostupňovému správne rozhodnutiu zo 14. januára 2019 nedostatočne zaoberala a nedala na ne náležitú odpoveď, rozhodnutie žalovanej trpí vadou nespreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov, majúcou za následok jeho nezákonnosť.

52. Zákon č. 461/2003 Z.z. v ustanovení § 209 vymedzuje obsahové a formálne náležitosti rozhodnutia. Dôležitou súčasťou rozhodnutia je odôvodnenie, ktoré nadväzuje na výrokovú časť rozhodnutia. Menovaný zákon zakotvuje povinnosť uviesť v odôvodnení rozhodnutia všetky podstatné skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala. Správny orgán musí v odôvodnení opísať predmet konania, poukázať na skutkové zistenia, uviesť dôkazy, z ktorých vychádzal a ako sa vysporiadal s návrhmi na vykonanie dôkazov zo strany účastníkov, prípadne s ich námietkami k vykonaným dôkazom. Na základe vyhodnotenia dôkazov správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti považuje za nepochybne zistené, a aký je právny význam týchto skutočností. V odôvodnení rozhodnutia uvedie aj záver o tom, z akého dôvodu aplikoval na predmet konania predpisy citované vo výroku.

53. Vzhľadom na uvedené dôvody najvyšší správny súd, využijúc pritom (aj vzhľadom na zásadu rýchlosti a hospodárnosti konania podľa § 5 ods. 7 SSP) zákonom danú možnosť zmeny rozhodnutia krajského súdu, rozsudok krajského súdu postupom podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej č. 41625-3/2019-BA zo dňa 23. mája 2019 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude povinnosťou žalovanej postupovať v zmysle vyššie uvedeného a svoje rozhodnutie v dotknutej časti riadne a náležite odôvodniť.

VI.

54. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd podľa § 467 ods. 2 SSP v spojení s § 467 ods. 1, § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 SSP tak, že žalobcovi, ktorý v konaní dosiahol úspech, priznal nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

55. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.